

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Заместник-министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

№ РД 09-..... 20.... г.

На основание чл. 13д, ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс, във връзка с осигуряването на обучението по учебен предмет и Заповед № РД09-...../...2022 г. на министъра на образованието и науката

УТВЪРЖДАВАМ

учебна програма за специфична професионална подготовка по учебен предмет **композиция – теория** за професионалното направление код **213 „Аудио-визуални изкуства и техники; производство на медийни продукти“**, професия код **213070 „Графичен дизайнер“**, специалност код **2130701 „Графичен дизайн“** съгласно приложението.

Учебната програма влиза в сила от учебната 2022/2023 година.

Х

Мария Гайдарова
Зам.-министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

УЧЕБНА ПРОГРАМА
ЗА СПЕЦИФИЧНА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА
ПО
УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ
КОМПОЗИЦИЯ
ТЕОРИЯ

Утвърдена със Заповед № РД 09-.....20..... г.

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:

Код 213 „АУДИО-ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА И ТЕХНИКИ; ПРОИЗВОДСТВО НА МЕДИЙНИ“

ПРОФЕСИЯ:

Код 213070 „ГРАФИЧЕН ДИЗАЙНЕР“

СПЕЦИАЛНОСТ:

Код 2130701 „ГРАФИЧЕН ДИЗАЙН“

София, 2022 година

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по учебен предмет **композиция- теория** е предназначена за професията „Графичен дизайнер“, специалност „Графичен дизайн“ от професионално направление „Аудио-визуални техники; производство на медийни продукти“, съгласно типовите учебни планове за професионално образование с интензивно изучаване на чужд език, разширено изучаване на чужд език и без интензивно и без разширено изучаване на чужд език в паралелки във всички форми на обучение.

Съдържанието на учебния предмет разкрива възможности за получаване на познания и умения при изобразяване на обекти в пространството (в интериор или екстериор), баланс и съотношение между форми и цветове при спазване на законите на композицията.

Учебното съдържание в програмата е структурирано в раздели.

Обучението по предмета **композиция** се извършва във взаимовръзка с учебните предмети: рисуване, история на изкуството, психология, графичен дизайн, информационни технологии и др.

Формирането на професионални знания по учебния предмет е на основата на усвояване на специфичните понятия и правила, както и на базата на развиване на пространствено мислене и въображение. Обучението изисква онагледяване с разнообразни дидактически материали и примери от историята на изобразителното изкуство, компютри и подходящ софтуер.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ

Целта на обучението по учебния предмет **композиция** е, чрез усвояване на основни знания за видовете композиция, анализиране на композицията в дизайна, изящните изкуства и архитектурата учениците да придобият знания и умения за построяване на двуизмерна и обемно-пространствена композиция.

За постигане на основната цел при обучението е необходимо: да се насочи вниманието към наблюдателност при възприемане на обем, цвят и пространство; изграждане на естетическо чувство и критерии при композиране; умения за прилагане на основните елементи – хармония, контраст, ритъм, динамика в композицията; прилагане на принципите на светлосянката и перспективата в изграждане на композиция, прилагане на разнообразни материали и изобразителни техники.

В процеса на обучение целта е обогатяване на представите и въображението на учениците, създаване на навици за системен труд и формиране на наблюдателност, комбинативност, естетически критерии и постигане на творческа индивидуалност.

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Разпределение на учебното време:

Общият брой часове по учебния предмет графичен дизайн – учебна практика, е определен в типовите учебни планове за съответната специалност в специфична професионална подготовка.

Варианти	Вариант I	Вариант II
Часове по типов учебен план	72 учебни часа	36 учебни часа

Раздели, теми и препоръчителен брой часове

Учебното съдържание е структурирано в VI раздела. За всеки раздел са записани препоръчителен брой учебни часове и теми. Учебните часове се разпределят по раздели и теми в началото на всяка учебна година от учителя, в зависимост от броя часове, определени в типовия учебен план за съответния клас, методите на обучение и целите на програмата. Усвояването на учебното съдържание може да се планира и в учебната програма за разширена професионална подготовка, както и при провеждането на практическото обучение в реална работна среда за учениците в дуална форма на обучение.

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)	ВАРИАНТ II (дуална форма)
		Препоръчителен брой часове	Препоръчителен брой часове
I.	Понятие за композиция	4	2
1.	Ролята на композицията в изящните изкуства, дизайна и архитектурата. Исторически преглед.		
II.	Основни принципи и закони на композицията	6	3
4.	Единство и съподчинение, иерархия, доминанта.		
5.	Композиционен център – геометричен, оптически, смислов.		
6.	Равновесие, оси на равновесие.		
III.	Видове композиция	12	6
7.	Отворена, затворена, фризова композиция		
8.	Симетрична, асиметрична композиция		
9.	Статична, динамична композиция		
10.	Централна композиция.		
11.	Композиционни оси.		

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ И ТЕМИТЕ	ВАРИАНТ I (дневна форма)	ВАРИАНТ II (дуална форма)
		Препоръчителен брой часове	Препоръчителен брой часове
IV.	Изразни средства на композицията	12	3
12.	Пропорции. Златно сечение		
13.	Контраст, нюанс, цвят		
14.	Метрично повторение и ритъм.		
15.	Стилизация.		
V.	Формообразуване, пространство и композиция	12	6
16.	Оптикогеометрични илюзии.		
17.	Комплексно решение на утилитарните, конструктивните, икономическите и техническите въпроси.		
18.	Съобразяване с конкретните условия.		
19.	Единство на форма и съдържание.		
VI.	Аранжиране	20	10
20.	Художествена изразителност на композицията.		
21.	Аранжиране на изложба.		
22.	Аранжиране на експозиция.		
23.	Творческа задача.		
	Резерв учебни часове	6	6
		Общ брой часове за XI клас: 72 часа	Общ брой часове за XI клас: 36 часа
	ОБЩ БРОЙ ЧАСОВЕ	72	36

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНОТО – ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

В края на обучението учениците трябва да притежават следните знания, умения и компетентности:

знания:

- знае основни закони за правилно изграждане на композицията;
- знае значението на композицията за художественото творчество;
- познава видовете композиция и техните възможности;
- познава основни принципи за прилагане на цвета в композицията;

умения:

- прилага практически знанията за изразните средства на композицията;
- построява равнинни и обемно пространствени форми;
- подбира вида композиция съобразно художествената задача;
- изразява емоционално отношение към въздействието на композицията в художествени творби;

компетентности:

- използва композиционния език за изграждане на хармонична и естетична творба;
- прилага знания за композицията в специфичната професионална подготовка;
- работи самостоятелно и в екип;
- притежава творческо мислене;
- проявява стремеж към професионално усъвършенстване и кариерно развитие.

VI. ЛИТЕРАТУРА

1. Димчев, В. Романов, С. Рисуване и изобразително изкуство. София, ДИ Народна просвета, 1980.
2. Димчев, В. Методика на изобразителното изкуство. София, Просвета, 1993.
3. Генчева, В. Трендафилов, А. Николова, А. Промислена естетика. София, Техника, 1981.
4. Топузлиев, Д. Основи на дизайнерското проектиране. София, Техника, 1978.

V. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Учебната програма е разработена в изпълнение на Дейност 2 „Дейности в подкрепа на образователната система“ по проект BG05M2OP001-2.014-0001 „Подкрепа за дуалната система на обучение“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“

2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове с авторски колектив:

1. Петя Герасимова – СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив
2. Румяна Григорова – СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив
3. Атанас Янев - СУ „Черноризец Храбър“, гр. Пловдив

Съгласувана с външни експерти:

1. инж. Маргарита Гатева – гр. София
2. д-р инж. Цветанка Апостолова – гр. София

ПРОЕКТ